

PITI FERENC

Szabolcs megye néhány Anjou-kori oklevelének datálásához

Az elmúlt év során felkérésre elkészítettem Szabolcs megye hatóságának Árpád- és Anjou-korból fennmaradt okleveleit regeszta-formában feldolgozó kéziratát, amely 726 oklevélkivonatot tartalmaz.¹ A kötet remélhetőleg még az idén napvilágot lát. A munkálatok közben számos év nélküli vagy bizonytalan dátumú forrással találkoztam. Ezen források vagy egyáltalán nem tartalmazznak évjelölést (ami a középkori magyar okleveles gyakorlatban sokszor előfordult, pl. megyei esetekben kevésbé fontos ügyekről szóló, ideiglenes oklevelekben), vagy a pontos év olvashatatlan a forrás foltos vagy rongált volta miatt.

Sok esetben természetesen csak hozzávetőleges (vagy több lehetséges évet is felölelő) kelteztést tudtam csak megadni, hiszen gyakran olyan kevés a kapaszkodó egy forrásnál, hogy csak egy évre való keltezése lényegében nem lehetséges. Néhánynak azonban sikerült a valószínű kiadási évét kikövetkeztetni. Itt és most tehát csak az évre pontosan keltezhető oklevelek közül gyűjtöttem néhányat egybe, vagy legalábbis azokat, amelyeknél megoldásomat eléggé megalapozottnak tarthatom. Mivel a kéziratban bővebb indoklásra nem volt módom egyes oklevelek általam javasolt keltezésének indoklásához, ottani, egymondatos megállapításaim némelyikét tehát itt szeretném bővebben is alátámasztani.

Az alábbi oklevelek egy része még kiadatlan, így keltezési kísérletük is most történik először. Más részük pedig már publikált, de datálásukat nem tudták pontosan és egy évre szűkíteni (s lesz majd olyan oklevél is, ahol van éves dátum, de kiadása nem a megfelelő év alatt történt). Ezen esetekben pl. az archontológia, a kronológia eredményeinek felhasználásával, vagy más oklevelekkel való tartalmi összevetéssel lehet pontos(abb) éves datálást megadni. A következő források így a még meg nem jelent Anjou-kori Oklevéltár-kötetek² megfelelő *tomus*-ába bekerülhetnek (illetve, ha egy vonatkozó kötet már napvilágot látott, azt kiegészíthetik).

---

¹ Piti Ferenc: Szabolcs megye hatóságának oklevelei (1284–1386). Szeged–Nyíregyháza, 2002. Kézirat. (a továbbiakban: SZM). Lásd még: C. Tóth Norbert: Szabolcs megye hatóságának oklevelei II. (1387–1526). Budapest–Nyíregyháza, 2002. Kézirat. A két munka tehát együttesen felöleli a középkori Szabolcs megye által a XIII. század végétől 1526-ig kiadott és napjainkra fennmaradt összes (több mint 1300) hatósági oklevelet.

² Anjou-kori Oklevéltár. Documenta res Hungaricas tempore regum Andegavensium illustrantia. Szerk. Almási Tibor, Blazovich László, Géczí Lajos, Kristó Gyula, Piti Ferenc. I–XII., XVII., XXIII–XXIV. (a továbbiakban: A.) Szeged–Budapest, 1990–.

1) Egy, a Zichy-okmánytárban 1308 körüli keltezéssel kiadott oklevélben³ a szabolcsi (*Zobolch*) esküdt bírók (*iudices iurati et inquisitores veritatis*) tudatják, hogy Aladár fia: László színük elé idézte Roland (*Laurand*) fiát: Sándort, annak *fraterét*: Tamást, két szerviensét: Zecul Pétert és Imguram fiát: Andrást, Komoró (*Chomorou*) nevű falvát és Behan nevű jobbágját. László az idézés napján előállt, de nevezettek nem mentek el és nem is küldtek senkit.

Az oklevél év nélküli keltezése: *in villa Bologianus, in primo sab. Quatragesime*, vagyis a forrás Balogjánosi faluban kelt a Nagyböjt első szombatján. A Zichy-okmánytár már megkockáztatta az említett datálási kísérletet, ami véleményem szerint szinte teljesen pontos (bár indoklás ott nem szerepel, miért „1308 körüli”-ként közölték e forrást). A valószínű keltezést mindenesetre segíti az a (szintén a Zichy család levéltárában fennmaradt) 1308. márc. 16-i (*sab. an. domin. Oculi mei, a. d. 1308.*) oklevél,⁴ amely Ramocsa (*Ramocha*)⁵ faluban kelt, és amely szerint Sándor mester szabolcsi (*Zobolch comes*) és a négy bíró előtt komorói (*Komuro*) Roland (*Rorand*) fia: Sándor ígéretet tett arra, hogy a személyesen megjelent Aladár fia: László mester jobbágjának, Demeternek Komoró faluban történt megsebesítéséért a fogott bírók által létrehozott egyezségnek megfelelően három egyenlő részletben – ápr. 15-én (*2. die Passce*), máj. 8-án (*quind. Georgii*) és máj. 23-án (*in die Asc. d.*) – fentiek előtt másfél márkát fizet László mesternek; ha az első fizetést elmulasztaná, bírságot rójon le, ha pedig a második és harmadik időpontot lépné túl, kétszeresen fizessen.

A két oklevél szemmel láthatóan egy ügy folyását tárja elénk. Aladár fia: László Demeter nevű jobbágját Komoró faluban megsebeztek, mégpedig Roland fia: Sándor (és fivére) szerviensei és egy jobbágya. Az idézés ugyan nem járt sikerrel, de a felek végül fogott bírók révén pénzfizetésben kiegyeztek. Mivel az összegyűjtött megyei anyagban máshol nem szerepelnek ezen résztvevők együtt és egy ügyben, úgy vélem, hogy a datálatlan oklevél (az ügy előzményeként) a márc. 16-i forrás előtt kelt, így *1308. évi* oklevélnek tekinthető, napi keltezése pedig ennek megfelelően *márc. 2.*

A felek tehát a márc. 2-re történt sikertelen idézés és a márc. 16-i oklevélkiadás közötti két hétben jutottak megegyezésre. Az idézésért való meg nem jelenésért kirótt bírságról, illetve a megegyezés miatti békebírságról ezen oklevelek nem tesznek

---

³ Dl. 88215. (Zichy család zselői lt. I-A-35.). A zichi és vásonkeői gróf Zichy-család idősb ágának okmánytára I. (a továbbiakban: Zichy I.) Pest, 1871. 119., SZM 12. (a továbbiakban a kézirat regesztszámaira utalok)

⁴ Dl. 76203. (Zichy család zselői lt. I-B-6.), Zichy I. 116–117., A. II. 324., SZM 13.

⁵ Ma Ramocsháza.

említést, valószínűleg ezekről (vagy ezek elengedéséről) további okirat(ok) szólt(ak), de ez(ek) nem maradt(ak) fenn.⁶

2) A következő, eddig kiadatlan, év nélküli forrás⁷ Márk⁸ faluban kelt, Balog János házánál (*in villa Mark, apud domum Johannis dicti Bolug*). Eszerint Sándor mester szabolcsi (*Zobolch comes* és a négy szolgabíró előtt megjelent Tamás fia: Roland (*frater-ével, Syge fiával: Lászlóval*) jákói (*Jako*)⁹ Chepan fia: Chepan ellenében, akinek érdekében szerviense: Mihály állt elő, és ura részére a válaszadásra kijelölt napot, a Márton ünnepe utáni szombatot (*sab. p. Martini*) elfogadta.

Az oklevél évének megállapításában egyrészt figyelembe veendő, hogy (Karászi Sándor fia:) Sándor 1308. márc. 16.–1310. júl. 7. között adatolható a megye tisztségviselőjeként,¹⁰ vagyis a forrás keltét első lépésben ezen intervallumra szűkíthetjük. A pontos év is megadható azonban, ha felfigyelünk a megye 1309. nov. 29-én, szintén Márk faluban (*sab. an. Andree, in villa Mark, a. d. 1309.*) kiadott oklevelére.¹¹ Eszerint Sándor mester szabolcsi (*Zobolch comes* és a négy szolgabíró előtt Tamás fia: Roland (*Lorand*) és Syge fia: László azzal vádolták jákói (*Jako*) Chepan fiát: Chepan-t, hogy bánki (*Bank*)¹² jobbágyukra, Miklósrá támadt, 2 márka értékű két lovát elvette, Miklós fiát pedig 8 napon át fogságban tartotta. Mivel Chepan mindezekben ártatlannak mondta magát, fentiek úgy ítélték, hogy Chepan nyolc személlyel együtt Roland és László vádjaival kapcsolatban nov. 29-én (*sab. an. Andree*) Bolug János *comes* házában tegyen esküt.

---

⁶ A kiadási helyek eltérése is utal arra, hogy a megye ítélkezési székelye nem rögzült még ekkorra. 1324 tavasza előtt számos településen ülésezett a megyei hatóság (pl. Semjén - ma Kállósemjén -, Oros, Karász - ma Nyírkarász - stb.), de 1324-től Kállón (ma Nagykálló) állapodott meg, és az Anjou-korban kevés ingadozással, pl. Balkány: 1341 vége-1343 eleje, Fehértó (ma Ófehértó): 1355 nyara -1357 nyara, ott is maradt.

⁷ DI. 97732. (Vay család berkeszi lt. 66.), SZM 17.

⁸ A mai Ramocsaháza területén feküdt.

⁹ Ma Nyírbákó.

¹⁰ DI. 76203. (Zichy család zselői lt. I-B-6.) Zichy I. 116-117., A. II. 324., SZM 13., ill. DI. 96056. (Vay család berkeszi lt. 32.), SZM 24.

¹¹ DI. 96052. (Vay család berkeszi lt. 29.), A. II. 776., SZM 18.

¹² A mai Kállósemjén területén feküdt.

Véleményem szerint a két forrás itt is egy ügyre utal, mégpedig úgy, hogy a keltezetlen oklevél a nov. 29-i forrás előzményét adja.¹³ A tartalmi azonosságok alapján ezen évre nem datált oklevél tehát nagy valószínűséggel 1309-ben kelt, mégpedig nov. 15. előtt, mivel 1309-ben a Márton ünnepe utáni szombat nov. 15-re esett. Mivel a megye ekkorra tűzte ki a válaszadás időpontját, tehát a forrás ezelőtt kelt, feltehetően (a megyénél leginkább előforduló egy-, illetve kéthetes halasztási gyakorlatot figyelembe) véve nov. 8-án vagy nov. 1-jén.

3) A Kállón, Máté ünnepe utáni szombaton kelt (*in Kallo, sab. p. fe. prenotatum [Matey ap.]*) oklevélben¹⁴ Pál fia: István mester szabolcsi (*Zobolch*) comes és a négy bírótudatja, hogy korábbi oklevelük szerint a keltezés napján per jött létre egyrésztől Péter semjéni (*Semien*) klerikus, másrésztől Rakamaz falu, István fia: Miklós falunagy; Ebed fia: Pál és Zalizca fia: Péter között, amit fentiek két héttel (*quind. datarum presencium*) halasztottak el.

Ezen forrás éves datálásához segítséget ad egy (csak kiadásban fennmaradt),¹⁵ 1324. szept. 1-jén, Kállón (*in Kallo, die prenotato [sab. an. Nat. virg.], a. d. 1324.*) kelt oklevél, amelyben Pál bán fia: István mester szabolcsi (*Zobolch*) comes és a négy szolgabíró tudatja, hogy szept. 1-jén (*sab. an. Nat. virg.*) megjelent előttük Péter semjéni (*Semmen*) klerikus, és azon perben, melyet szept. 15-én indít István fia: Miklós, Ebed fia: Pál és Zalizca fia: Péter ellen, Lengen Jánost képviselőjének vallotta, aki bármit tesz az ügyben, azt Péter megerősíti.

A két forrásban szereplő személyek azonossága itt is szembetűnő, és véleményem szerint egy ügy folyásáról van szó. A szept. 1-jei ügyvédvalló oklevélben perkezdetként feltűnő szept. 15-i dátumnak ugyan a Máté ünnepe utáni szombat nem felel meg 1324-re nézvést, de az igen könnyen lehetséges, hogy szept. 15-én az ügyben halasztás

---

¹³ Megjegyzendő, hogy az ügyben Chepan-nak a nov. 11. utáni szombaton kellett volna választ adnia, de erre akkor nem került sor, hiszen ez nov. 29-én történt meg - közben tehát perhalasztás is bekövetkezett, de az erről szóló forrás(ok) nem maradt(ak) fenn. Érdekes továbbá, hogy a nov. 29-i forrás szerint aznap kellett az esküt is letennie Chepan-nak, vagyis ugyanakkor, amikor a vádra érdemi feleletet adott azzal, hogy azt tagadta. Elvben nem zárható ki mindez, hiszen a keltezetlen forrás szerint Balog Jánosnak volt Márk faluban háza, így igen valószínű, hogy a megye hatósága ekkortájt nála tartózkodva (vendégeskedve?) ülésezett, így helyszínváltoztatásra nem volt szükség, a válasz megadása után az esküt is azonnal letehetette volna Chepan. Mivel azonban a magyar középkori perjogi gyakorlatban nem volt jellemző a perben történt érdemi válaszadás napján letett eskü, így az sem zárható ki, hogy az egy héttel később történt (sajnos, erre nem maradt fenn kontrolloklevél), vagyis az eskü dátumát az András ünnepe utáni szombatra (*sab. p. Andree*) kell javítani az oklevélben.

¹⁴ DI. 56529. (Kállay család lt. 1300-178.). A nagykállói Kállay-család levéltára I-II. (a továbbiakban: Kállay) Budapest, 1943. 174. (1322-1323 közötti datálással), SZM 92.

¹⁵ Mooyer E. F.: Oklevéltári adalékok Magyarország régebbi történetéhez. Magyar Történelmi Tár 1859. 190., A. VIII. 392., SZM 91.

történt,¹⁶ ami – mint említettem – a megyei gyakorlatban általában egy-két hetet jelentett. Ennek megfelelően szept. 15. után az ügy folytatódhatott a Máté ünnepe utáni szombaton, ami ez esetben szept. 22. 1324-ben pedig szept. 22. éppen a Máté ünnepe utáni szombatra esett. Az év nélküli oklevél dátuma tehát 1324. szept. 22.

4) Archontológiai támasz nyújt segítséget a következő oklevél¹⁷ évének megállapításához. A Debrecenben, okt. 31-én (*in Debrechen, in vig. Omn. Sanct.*) kelt forrásban Dowsa néhai nádor fiai: Jakab és Pál mesterek, szabolcsi (*Zabowch comes*-ek, adorjáni (*Adryan*)¹⁸ várnagyok tudatják *vicecomes*-ükkel, László fia: Péter mesterrel, hogy hatházi (*Hothaz*)¹⁹ Iwachin mester egyik jobbágya az ő téglási (*Theglas*) *officialis*-ukkal: Dénessel elfogatta a tolvajlásért proskribált bolti (*Bolth*)²⁰ Demetert. Ők az ítélezést a *vicecomes* kezeibe adják át a *communitas* elé, Demetert pedig Tamás mester *litteratus*, bolti *officialis* kezességére bizzák, ezért Demetert a *vicecomes* a fogságból engedje ki, e hatházi embert pedig őriztessék Tamás mesterrel. A *vicecomes* emellett az ő és jobbágyai pereit, amiket a bolti népek ellen indított, halassza el a *comes*-ek elé.

Jakab és Pál 1332-ben voltak együtt adorjáni várnagyok,²¹ ráadásul László fia: Péter *vicecomes* is csak 1332-ből adatható a megyei anyagban tisztségviselőként.²² Jelen oklevél kelte tehát ezeknek megfelelően 1332. okt. 31.

5) A következő oklevél²³ esetén sajnos nincsenek ilyen biztos fogódzóim. Emellett ezen forrás annyiban is eltér az eddigiektől, hogy évre datált ugyan, de az erősen foltos papír miatt a szöveg egy része olvashatatlan, és ez vonatkozik az éves dátum végére is, amelyből ez látható: *sab. an. domin. Judica, a. d. 133....* Az oklevélből a következőket tudtam kivenni: a szabolcsi (*Zoboch*) négy szolgabíró előtt bolti (*Bolth*) András *comes* elmondta, hogy ..... mester jobbágyai az ő Györkkereki (*Gurk Kereky*)²⁴ nevű birtokán levő erdejét az ő engedélye nélkül kivágják és használják. Kérésére fentiek kiküldték Iwan mestert, aki látta Györkkereki (*Gurk Kereky*) faluban, hogy István és Péter kivágták [az erdőt]. ..... Továbbá Szilas (*Zilas*) és Ágostontelke (*Agustun Teleke*)²⁵ .....

¹⁶ Ezt erősítheti a megye korábbi oklevelére való hivatkozás is, ami eszerint perhalasztó oklevél lehetett.

¹⁷ Dl. 56553. (Kállay család lt. 1300-1065.), Kállay 553. (1338-ra vagy 1339-re datálva), SZM 191.

¹⁸ A mai Szalárd (Sălard, Románia) területén feküdt.

¹⁹ Ma Hajdúhatház.

²⁰ A mai Újfehértó területén feküdt.

²¹ Engel Pál: Magyarország világi archontológiája 1301-1457. I-II. Budapest, 1996. I. 265.

²² C. Tóth Norbert: Szabolcs megye hatóságának archontológiája (1284-1526). In: A nyiregyházi Jósza András Múzeum Évkönyve. (a továbbiakban: JAMÉ) Nyiregyháza, 2000. (a továbbiakban: C. Tóth, 2000.) 95.

²³ Dl. 56533. (Kállay család lt. 1300-276.). Kállay 446. (1334-re vagy 1335-re datálva), SZM 206.

²⁴ A mai Téglás területén feküdt.

²⁵ Mindkettő a mai Újfehértó területén feküdt.

Egy olyan megyei oklevelet találtam, amely erre az esetre rímel, mégpedig a hatóság 1335. máj. 6-án Kállón (*in Callo, sab. an. quind. Georgii, a. d. 1335.*) kelt oklevelét.²⁶ Eszerint Mihály fia: Mihály mester, Dausa néhai nádor fiai: Jakab és Pál mesterek, szabolcsi (*Zobouch*) comes-ek helyettese és a négy szolgabíró előtt bolti (*Bolth*) András mester tiltakozott, hogy ezen comes-ek cégényi (*Cegen*)²⁷ jobbágya: Pál máj. 1-jén (*in fe. Philippi et Jacobi*) az ő szerviensét: Pált megverte és Györkkereki (*Gurkerekky*) nevű birtokáról elvitte.

A két oklevél együtt megerősíti, hogy a comes-ek emberei András Györkkereki birtokán az erdőben fát vágtak, valamint elhurcolták András egy jobbágját is. A május 6-i biztos dátum arra utal, hogy a viszály ekkor már zajlott, de nem valószínű, hogy már egy évvel korábban is tartott volna, mivel a források döntően azt mutatják, hogy Szabolcs megye hatósága ekkortájt az ügyek megítélését viszonylag gyorsan elvégezte. Ha tehát mégsem két, teljesen különböző ügyről van szó, megkockáztatható, hogy a fenti hiányzó dátumban is az ötös szám szerepelt. Ennek megfelelően véleményem szerint a forrás 1335-ben kelt, mikor is a Judica vasárnapja előtti szombat *ápr. 1-jén* volt.

6) Az alább tárgyalandó oklevél²⁸ még napjelölést sem kapott, így itt a teljes dátumot kell megállapítani, nem csupán az évet. A forrás szerint László mester szabolcsi (*Zabolch*) *vicecomes* és a négy szolgabíró előtt Skolasztika ünnepén, kedden (*f. III. videlicet in fe. Scolastice*) megjelent egyrésztől Lengel János [hátlap: mester] fia: László mester (szerviensevel, István fiával: Péterrel együtt), másrésztől ezen Péter rokona: Bereck, s elmondták, hogy a vérontás és végtag-levágás miatt köztük létrejött minden perüktől kölcsönösen elálltak, s aki ezeket felújítja, patvarkodásban marasztalják el.

A forrás datálásakor László *vicecomes* előfordulásából indultam ki. Az Anjou-korban három László nevű alispánja volt a megyének: Nagysemjéni (Kállói) Mihály fia László 1337. jún. 15.–1340. márc. 6.,²⁹ illetve 1342. máj. 31.–1343. jún. 28. között,³⁰ László fia László 1348. nov. 15.–1349. jún. 16. között,³¹ valamint Vajai Ábrahám fia János fia László 1353. okt. 26.–1356. ápr. 2.³² között.

---

²⁶ Dl. 51003. (Kállay család lt. 1300-412.). Kállay 464., SZM 209.

²⁷ A mai Hajdúhatház területén feküdt.

²⁸ Dl. 56536. (Kállay család lt. 1300-1260.) Kállay 1386. (1360. körüli datálással), SZM 493.

²⁹ Dl. 51062. (Kállay család lt. 1300-468.), Kállay 522., ill. Dl. 51114. (Kállay család lt. 1300-541.) Kállay 580., A. XXIV. 121., SZM 265.

³⁰ Dl. 96225. (Vay család berkeszi lt. 221.) Piti Ferenc: Szabolcs, Szatmár és Bereg megyék 1342-1382 között kiadott oklevelei a Vay család berkeszi levéltárában. In: JAMÉ 2000. 114., SZM 297., ill. Dl. 96236. (Vay család berkeszi lt. 233.) JAMÉ 2000. 114., SZM 332.

³¹ C. Tóth, 2000. 96.

³² Uő. 97.

A megfelelő alispán kiválasztásában a kronológia siet segítségül, ugyanis ezen évekből Skolasztika ünnepe csak 1355-ben esett keddre. Az oklevél éve tehát 1355., és mivel a megyei gyakorlatban egy tárgyalt ügyről szinte mindig aznapi keltezésű oklevelet adtak ki, nagy bizonyossággal megállapítható, hogy a napi keltezés febr. 10.

7) A soron következő oklevél³³ is nélkülöz mindenféle datálást. Eszerint László mester szabolcsi (*Zabolch*) comes és a szolgabírók tudatják, hogy biri (*Byri*) Tamás mester tartozott színük előtt a váradi³⁴ káptalan oklevele szerint 3 márkát fizetni panyolai (*Panala*) Péter fiainak (azok órá háramlott semjéni – *Semien* – részéért), mégpedig másfél márkát Marcell ünnepe után összesen két héttel (*8. die oct. Marcelli*) és szintén másfél márkát erre rá egy hétre (*quind. earundem oct.*), bírsággal, ha ezen időpontokat elmulasztja. Akkor [ti. az első kijelölt napon] Péter fiai megjelentek, de Tamás mester nem ment el és nem is küldött senkit.

E forrással rokon tartalmú a megye 1356. ápr. 30-án, Fehértón (*in Feyrthou, sab. p. Pasce, a. d. 1356.*) kiadott oklevele,³⁵ amelyben Cantor Bereck mester szabolcsi (*Zabolch*) vicecomes és a szolgabírók tudatják, hogy panyolai (*Panyala*) [hátlap: *Panala*] Péter fia: János színük elé idézte biri (*Byri*) Tamás mestert, és bemutatta ellenében a váradi káptalan kötelezvénylevelét, mondván, hogy bírságlevele is van. Fentiek Tamás kérésére a pert máj. 21-re (*ad 22. diem p. datarum presencium*) halasztják el feleletadásra.

A két forrás alapján megállapítható, hogy Tamás nem fizette ki az első részletet a birtokért Péter fiainak, ezért kellett megidézni őt és ellenében bemutatni a káptalan kötelezvénylevelét a bíróság előtt. A forrás megemlíti egy bírságlevelet is, ami egybecseng azzal, hogy ha nem fizet Tamás, bírságban marasztalják el. A keltezetlen oklevél tehát megelőzi időben a keltezetet, aminek Marcell ünnepe is megfelel, hiszen januárban van. Mivel az év nélküli oklevél az első esedékes kifizetés napján kellett hogy keljen (azaz Marcell napja után két héttel), a fentiek alapján a forrás dátuma véleményem szerint 1356. febr. 6. Ennek megfelel, hogy abban az évben Bereck fia János fia: László volt a megye ispánja.³⁶

8) Az utolsó oklevél³⁷ eltér az eddigiektől, ugyanis a forrás egész keltezése adott, de eddigi kiadásától³⁸ eltérő datálást kellett megállapítanom. A forrás Oroson kelt, mégpedig 1323. ápr. 19-én (*in Vrus, f. III. an. Georgii, a. d. 1323.*). Olvasatom szerint

³³ Dl. 56534. (Kállay család lt. App. 1300-42.). Kállay 570. (1339 körüli keltezéssel), SZM 513.

³⁴ Ma Nagyvárad (Oradea, Románia).

³⁵ Dl. 51702. (Kállay család lt. 1300-1120.). Kállay 1179., SZM 515.

³⁶ C. Tóth, 2000. 97.

³⁷ Dl. 96071. (Vay család berkeszi lt. 59.), SZM 81.

³⁸ A. V. 763. (1320. ápr. 22-i dátummal)

tartalma a következő: Pál bán fia: István mester szabolcsi (*Zabuch*) comes és a négy bíró tudatja, hogy oklevelük szerint megjelent előttük egyrésztől Ábrahám fia: János, másrésztől Medue ~ Medeu fia: Jakab, ennek fia: István, *frater-e*: Pál, szervienségük: Péter, és János azzal vádolta utóbbiakat, hogy hatalmaskodva a házára rohantak és egy szervienségét megsebesítették. Mivel ezt nevezettek tagadták, így fentiek úgy ítélték, hogy Jakab nyolc társával máj. 3-án (quind. datarum presencium) tegyen le esküt. Jakab és társai az eskü ügyében Jánost nyugtatták.

Hogy ezen oklevél nem kelhetett 1320-ban, eredendően nem paleográfiai okból figyeltem fel (bár az oklevél megtekintése megerősítette gyanúmat, hogy valóban 1323-ban kelt: a dátum végi *tercio* egy, a keltezés után még beszúrt mondat és az emiatti szótorlódás okán kissé nehezebben, de kivehető), hanem az oklevelet kiadó személye és az oklevél tartalma miatt. Márki Pál fia: István ugyanis 1322. ápr. 29.–1325. jún. 22.³⁹ között folyamatosan adathozható megyei tisztségviselőként, 1320. évi feltűnése egy megyei archontológiában tehát teljesen „szigetszerű”,⁴⁰ viszont 1323-ra nézve helytálló. Másrészt, a forrás tartalma sem illik az 1320. évhez, annál inkább az 1323-ashoz (vö. a megye szintén Oroson és ugyancsak 1323. ápr. 19-én – *in Wrus, f. III. an. Georgii, a. d. 1323.* – kelt oklevelével).⁴¹

---

³⁹ C. Tóth, 2000. 97.

⁴⁰ Uő. 94.

⁴¹ Dl. 96102. (Vay család berkeszi lt. 97.), A. VII. 129., SZM 80.

FERENC PITI

**On dating some charters published by Szabolcs county
in the Anjou era**

The author tries to find out the exact dates of some charters which were published by Szabolcs county in the Anjou era. For some reasons these sources do not contain the year in which they were issued, that is why the author uses chronological and archontological supports of other charters, and compares these undated sources with dated ones, searching for parallellisms in their contents, to state the exact year. As the result of the research, these undated charters seem to be issued in 1308, 1309, 1323, 1324, 1332, 1335, 1355 and 1356.